

MINISTER
PRACY I POLITYKI SPOŁECZNEJ

Warszawa, dnia 12 maja 2010r.

Jolanta Fedak

DUS-0700-89-MC/10

SECRETARIAT
Biura Prac Senackich
Wpłynęło dn. 13.05.10
nr. 3500, podpis. [signature]

GABINET MARSZAŁKA SENATU

wpłynęło dn. 13.05.2010.

nr. 2778, podpis. [signature]

Pan
Bogdan Borusewicz
Marszałek Senatu RP

W odpowiedzi na wystąpienie Pana Marszałka z dnia 19 kwietnia 2010r. znak BPS/DSK-043-2631/10, dotyczące oświadczenia złożonego przez Panią senator Dorotę Arciszewską-Mielewczyk podczas 52. posiedzenia Senatu RP w dniu 9 kwietnia 2010r., w sprawie działań Zakładu Ubezpieczeń Społecznych podejmowanych wobec osób prowadzących działalność gospodarczą, pozostających jednocześnie w prawnym stosunku z przedsiębiorcą, na rzecz którego świadczą pracę nakładczą, uprzejmie proszę o przyjęcie następujących wyjaśnień.

Odnosząc się do wyrażonych przez Panią Senator w wystąpieniu wątpliwości dotyczących prawa wyboru tytułu do ubezpieczenia, należy wskazać, że istotnie, zgodnie z obowiązującymi do dnia 28 lutego 2009 r. przepisami, w przypadku, gdy osoba prowadząca działalność gospodarczą jednocześnie wykonywała umowę o pracę nakładczą, podlegała obowiązkowo ubezpieczeniom z tego tytułu, który powstał najwcześniej. Mogła jednakże dobrowolnie na swój wniosek być objęta także z drugiego tytułu lub zmienić tytuł do ubezpieczenia. Należy jednak wyjaśnić, że stwierdzenie nieważności zawartej umowy o pracę nakładczą powoduje, że nie zachodzą okoliczności, o których mowa w art. 9 ust. 2 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2009r., Nr 205, poz. 1585 ze zm.), w brzmieniu obowiązującym do dnia 28 lutego 2009 r. Zbieg tytułów do ubezpieczeń zachodził bowiem, jeżeli dana osoba spełniała warunki do objęcia

ubezpieczeniami społecznymi z więcej niż jednego tytułu i tylko wtedy dana osoba miała swobodny wybór co do tytułu, z którego podlegała obowiązkowo tym ubezpieczeniom. Jeśli więc przykładowo prawomocną decyzją Zakładu zostanie stwierdzone, że osoba wykonująca pozarolniczą działalność gospodarczą zawarła pozorną umowę o pracę nakładczą, z której została zgłoszona do obowiązkowych ubezpieczeń, to konsekwencją będzie objęcie obowiązkowymi ubezpieczeniami z tytułu prowadzenia działalności, jako jedyne tytułu do ubezpieczeń dla tej osoby w danym okresie.

Dodać należy, że Zakład Ubezpieczeń Społecznych wydaje decyzje stwierdzające niepodleganie ubezpieczeniom społecznym z tytułu wykonywania pracy nakładczej tylko w przypadku, gdy całość zebranego w sprawie materiału dowodowego wskazuje, że tytuł taki nie istniał. Rozwijając wątpliwości Pani senator dotyczące prawidłowości wydawanych decyzji i podstaw prawnych, na których ZUS się opiera, wyjaśniam, że wskazanie określonej podstawy prawnej zależy od oceny wszystkich okoliczności faktycznych i prawnych w danej sprawie. W przypadku wniesienia odwołania od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych do sądu pracy i ubezpieczeń społecznych zarówno rozstrzygnięcie jak i prawidłowość powołanej podstawy prawnej podlega ocenie sądu.

Zgodnie z art. 38 ust. 1 ustawy *o systemie ubezpieczeń społecznych* w razie sporu, dotyczącego obowiązku ubezpieczeń społecznych, ZUS wydaje decyzje zarówno osobie zainteresowanej jak i płatnikowi składek. Prawo odwołania do sądu przysługuje więc stronom na równych prawach.

Odnosząc się do stwierdzenia Pani senator, jakoby Zakład Ubezpieczeń Społecznych nie posiadał statutu, uprzejmie informuję, że statut Zakładu Ubezpieczeń Społecznych stanowi załącznik do rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 18 lutego 2008 r. w sprawie nadania statutu Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. Nr 28, poz. 164). Zgodnie z § 10 statutu zakres rzeczowy działania terenowych jednostek organizacyjnych Zakładu obejmuje w szczególności stwierdzanie i ustalanie obowiązku ubezpieczeń społecznych. Ponadto zgodnie z art. 68 ustawy *o systemie ubezpieczeń społecznych* do zakresu działania Zakładu należy m.in. stwierdzanie i ustalanie obowiązku ubezpieczeń społecznych oraz kontrola wykonywania przez płatników składek i ubezpieczonych obowiązków w zakresie ubezpieczeń społecznych. Ponadto prawo Zakładu Ubezpieczeń Społecznych do badania zarówno faktu zawarcia umowy o pracę nakładczą, jak i jej ważności w toku ustalania obowiązku podlegania ubezpieczeniom społecznym potwierdza orzecznictwo Sądu Najwyższego przytoczone w odpowiedzi na interpelację Pana Posła

Janusza Palikota. Zakład jest uprawniony do wydawania decyzji w przedmiotowym zakresie (art. 83 ustawy *o systemie ubezpieczeń społecznych*).

Odnosząc się do zgłoszonych przez Panią Senator wątpliwości dotyczących brzmienia § 3 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 31 grudnia 1975 r. w sprawie uprawnień pracowniczych osób wykonujących pracę nakładczą (Dz. U. z 1976 r. Nr 3, poz. 19 z późn. zm.), oraz jego stosowania w kontekście § 11 ust. 2 pragnę podkreślić, że w kwestionowanych sprawach do podstawy wymiaru składek wykazywane były kwoty kilku lub kilkunastu złotych przez cały okres, w którym dana osoba była zgłoszona do ubezpieczeń. Nie zachodziły zatem okoliczności, o których mowa w § 11 ust. 2 powołanego rozporządzenia.

Odnosząc się natomiast do apelu Pani senator, o wskazanie, jakie normy współzycia społecznego naruszają osoby, które zawierają pozorne umowy o pracę nakładczą, ponownie przywołam fragmenty orzeczeń Sądu Najwyższego:

1. wyrok z dnia 9 stycznia 2008 r. sygn. akt III UK 74/07, w którym Sąd orzekając o pozorności zawartej umowy o pracę nakładczą wskazał, że działania te naruszają *„wszelkie nazwane normatywne i nienazwane zasady współzycia społecznego, w tym: zasadę równego traktowania wszystkich ubezpieczonych, zasadę solidaryzmu ubezpieczeń społecznych, zasadę ochrony interesów i niepokrzywdzenia innych ubezpieczonych, zasadę nieuprawnionego nieuszczipiania środków funduszu ubezpieczeń społecznych oraz wszelkie elementarne zasady uczciwego obrotu prawnego zmierzające do objęcia nieuprawnionym tytułem ubezpieczenia społecznego wykonawcy pozornej umowy o pracę nakładczą (...)”*
2. oraz wyrok z dnia 9 stycznia 2008 r. (sygn. akt III UK 77/07) stwierdzający, iż *„sprzeczna z zasadami współzycia społecznego jest taka umowa o pracę nakładczą, której jedynym celem jest "wyjście" z ubezpieczenia społecznego osób prowadzących pozarolniczą działalność gospodarczą, a konsekwencji opłacanie wielokrotnie niższej składki na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne. Rozwijając tę trafną konstatację, stwierdzić należy, że zamysł stron umowy wykonywania umowy o pracę nakładczą w znikomej części, poniżej obowiązującego minimum, po to właśnie, aby w zamian za składkę wynoszącą łącznie kilkanaście złotych miesięcznie uzyskać pełne ubezpieczenie emerytalne i rentowe dla wykonawcy, prowadzi do uznania takiej umowy za sprzeczną z zasadami współzycia społecznego.”*

Jednocześnie uprzejmie informuję, że w sprawach dotyczących niepodlegania ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym z tytułu wykonywania pracy nakładczej przez osoby prowadzące jednocześnie pozarolniczą działalność gospodarczą rozpoznanych przez sądy pracy i ubezpieczeń społecznych w 2009 r. zapadły 673 prawomocne wyroki, z czego w 665 sprawach potwierdzona została prawidłowość decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych.

MINISTER
Jolanta Fedak